

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ ТЕХНІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
«ХАРКІВСЬКИЙ ПОЛІТЕХНІЧНИЙ ІНСТИТУТ»

Кафедра _____ соціології і публічного управління
(назва)

ПЛАНІ СЕМІНАРСЬКИХ ЗАНЯТЬ З НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Соціальна психологія

_____ (назва навчальної дисципліни)

рівень вищої освіти _____ перший (бакалаврський)
перший (бакалаврський) / другий (магістерський)

галузь знань _____ 05 Соціальні та поведінкові науки
(шифр і назва)

спеціальність _____ **054 Соціологія**
(шифр і назва)

освітня програма _____ Соціологія управління
(назви освітніх програм спеціальностей)

вид дисципліни _____ професійна підготовка; обов'язкова
(загальна підготовка (обов'язкова/вибіркова) / професійна підготовка (обов'язкова/вибіркова))

форма навчання _____ денна
(денна/заочна)

Харків – 2023 рік

Модуль 1. Соціальна психологія особистості та спілкування

Тема 1. Соціальна психологія як наука.

План

1. Історія виникнення соціальної психології.
2. Зв'язок та співвідношення соціальної психології з іншими науками (соціологією, психологією, антропологією).
3. Соціальна психологія і соціологія. Соціологічний і психологічний акценти у соціальній психології.
4. Структура сучасної соціальної психології.
5. Соціально-психологічні дослідження. Надійність та валідність дослідження.
6. Методи збору та аналізу інформації: спостереження, експеримент, аналіз документів, опитування.
7. Експериментальні методи дослідження в соціальній психології.
8. Етика експериментального дослідження. Дебрифінг.

Реферати

1. Історичний розвиток уявлень про предмет соціальної психології.
2. Дискусії навколо предмета соціальної психології у вітчизняній науці ХХ сторіччя.
3. Головні тенденції диференціації та інтеграції сучасного соціально-психологічного знання.
4. Соціально-психологічне дослідження: структура та методи.
5. Теоретичні орієнтації та парадигми в сучасній соціальній психології.
6. Майбутнє соціальної психології.
7. Головний зміст та принципи пізнання одного з напрямків соціальної психології (за вибором студентів).
8. Проективні методи у роботі практичного соціального психолога: переваги та обмеження.
9. Експеримент в соціальній психології.
10. Теоретичні орієнтації та парадигми в сучасній соціальній психології.
11. Майбутнє соціальної психології.
12. Головний зміст та принципи пізнання одного з напрямків соціальної психології (за вибором студентів).
13. Проективні методи у роботі практичного соціального психолога: переваги та обмеження.
14. Експеримент в соціальній психології.

Література: 2-9

Тема 2. Соціальна психологія особистості.

План

1. Визначення особистості.
2. Теорії особистості в соціальній психології.
3. Самосвідомість особистості та я-концепція.
4. Рівні та основні аспекти самосвідомості.
5. Рольова структура Я-концепції.
6. Самооцінка та рівень зазіхання.

Реферати

1. Соціально-психологічні концепції особистості: історія та сучасний стан.
2. Особистість в сучасному світі: стратегії психологічних захистів та конструктивна поведінка.
3. Роль групи в особистісному розвитку людини.
4. Типологія стилів виховання дітей в історичному та культурному контекстах.

Література: 4-8

Тема 3. Я-концепція, поведінка та особистісний контроль.

План

1. Вплив Я-концепції на поведінку .
2. Самосвідомість „себе для інших” та її вплив на поведінку.
3. Самомоніторинг.
4. Особистісний контроль.

Реферати

1. Аномальна поведінка особистості.
2. Крос-культурні дослідження локусу контролю.
3. Можливості психоаналітичного методу у вивченні особистості сучасних політиків.
4. Крос-культурні дослідження самомоніторингу.

Література: 1-15

Тема 4. Міжособистісне сприйняття та соціальне пізнання.

План

1. Загальна характеристика процесу міжособистісного сприйняття.
2. Фактори соціальної привабливості.
3. Прийоми соціального пізнання.
4. Стадії процесу соціального пізнання.

Реферати

1. Погляди соціальних психологів на роль інтуїції у соціальному пізнанні.
2. Вивчення евристик у американській соціальній психології.
3. Спілкування як процес сприйняття людини людиною.

4. Вплив кібернетики та загальної теорії систем на розвиток теорії спілкування.

Література: 1-8

Тема 5. Міжособистісна комунікація.

План

1. Поняття, значення, структура та принципи комунікації.
2. Вербальні засоби комунікації.
3. Невербальні засоби комунікації. Міжособистісна дистанція.
4. Комбінування засобів комунікації. Гендерні відмінності в комбінуванні засобів комунікації.
5. Комунікація і брехня. Вербальні та невербальні ознаки брехні. Технічні засоби, що розкривають брехню.

Реферати

1. Спілкування як комунікативний процес.
2. Спілкування як інтерактивний процес.
3. Трансактний аналіз взаємодії Е. Берна.
4. Інформаційні бар'єри спілкування та шляхи їх подолання.
5. Психологічна закономірності та техніки ведення переговорів.

Література: 1-4

Тема 6. Соціальний вплив.

План

1. Поняття, стратегії та види соціального впливу.
2. Поняття та соціальна сутність конформізму.
3. Поняття поступливості та її відміна від конформізму.
4. Підпорядкування як засіб соціального впливу.
5. Психологія авторитета і влади.
6. Опір впливу.

Реферати

1. Соціальні та особистісні фактори конформності.
2. Соціально-психологічні дослідження підкорення владі та авторитету.
3. Манипулятивні техніки соціального впливу.

Література: 1-9

Тема 7. Соціальна установка і поведінка.

План

1. Проблема дослідження соціальної установки в загальній та соціальній психології.
2. Поняття, структура і функції установок.

3. Зв'язок між соціальними установками та реальною поведінкою.
4. Джерела та принципи формування установок.

Реферати

1. Історія дослідження соціальної установки у вітчизняній та західній соціології.
2. Теорія когнитивного дисонансу.
3. Роль ЗМІ у процесі формування установок.

Література: 1-5

Тема 8. Зміни в соціальних установках: теорія і практика.

План

1. Теорії зміни установок.
2. Функціональні теорії.
3. Процес переконання як зміна установок.
4. Характеристика складових процесу переконання.

Реферати

1. Зміна установок у сучасному українському суспільстві.
2. Аналіз установок з позиції функціоналізму.

Література: 1-6

Модуль 2. Соціальна психологія груп та групової взаємодії

Тема 9. Проблема групи в соціальній психології.

План

1. Соціально-психологічні проблеми групи.
2. Класифікація соціальних груп.
3. Психологічна структура діяльності групи.
4. Взаємний вплив групи та індивіда.
5. Керівництво та лідерство як групові процеси та основні підходи до їх вивчення.
6. Поняття та визначення розміру малої групи.
7. Класифікація малих груп.
8. Структура малої групи.

Реферати

1. Історія дослідження груп у соціальній психології.
2. Особливості поведінки груп та групової динаміки.
3. Дослідження групових норм у соціальній психології.
4. Дослідження впливу меншості у соціальній психології.
5. Офіційна та неофіційна структура ролей у групі.
6. Соціометрія як метод дослідження груп.

7. Особливості соціально-психологічної взаємодії між головними соціальними групами сучасного українського суспільства.

Література: 1-15

Тема 10. Групова діяльність та групові процеси

План

1. Вплив інших людей на поведінку індивіда.
2. Ефекти аудиторії
3. Соціальні «лінощі»
4. Групові процеси.
5. Огруплення мислення
6. Вплив групової меншості.

Реферати

1. Керівництво та лідерство як групові процеси.
2. Соціально-психологічні дослідження ефективності групової діяльності.
3. Особистість у системі міжгрупової взаємодії.
4. Феномен етноцентризму у соціальній психології.
5. Експериментальні дослідження групової згуртованості і ефективності групової діяльності.
6. Сценарії польової взаємодії між керівником та підлеглим в бюджетних та комерційних організаціях.

Література: 1-15

Тема 11. Міжгрупові відносини.

1. Форми й особливості міжгрупових відносин.
2. Поняття та види соціальних забобонів.
3. Теорії забобонів.
4. Джерела та причини забобонів.
5. Поняття, сутність та форми дискримінації
6. Поняття депривації.

Реферати

1. Стереотипи та забобони у міжгруповому спілкуванні.
2. Гендерні стереотипи як соціально-психологічний феномен.
3. Етнічні стереотипи як соціально-психологічний феномен.
4. Класична психодрама Дж. Морено як груповий метод психологічної реабілітації особистості.

Література: 1-4, 12,

Тема 12. Соціальні конфлікти та шляхи їх вирішення.

План

1. Поняття, стадії, структура й функції конфліктів.
2. Типологія конфліктів.
3. Типологія поведінки особистості в ситуації конфлікту.
4. Розв'язання конфліктів і стилі поведінки в ньому.
5. Переговори як спосіб урегулювання конфліктів.

Реферати:

1. Агресія як соціально-психологічний феномен.
2. Насильство у сім'ї.
3. Конфлікти в організаціях.
4. Конфлікти у навчальних колективах.

Література: 1-8

Тема 13. Соціальна психологія великих соціальних груп

План

1. Методологія дослідження й поняття великих соціальних груп.
2. Соціальна психологія класів.
3. Соціальна психологія етнічних груп.

Реферати

1. Соціально-психологічна характеристика стихійних груп.
2. Особливості дослідження великих соціальних груп.
3. Соціальні класи та прошарки.
4. Соціальна психологія етнічних груп.

Література: 1-5

Тема 14. Соціальна психологія колективної поведінки. Натовп

План

1. Поняття й види колективної поведінки.
2. Натовп, його види й особливості функціонування.
3. Паніка й фактори її виникнення.
4. Основні підходи до вивчення поведінки натовпу .

Реферати

1. Психологія народів в німецькій класичній соціології (В. Вундт, М. Лазарус, Г. Штейнталь).
2. Психологія мас у франко-італійській соціології (Лебон Г., Тард Г., Парето В., Сігеле Ш.).

3. Вивчення феномену колективної поведінки у вітчизняній та російській соціології.
4. Соціальна психологія агресії.
4. Насильство та агресія в засобах масової інформації.
6. Соціально-психологічний портрет ватажка натовпу.
7. Соціальна психологія страху.
8. Паніка під час війни.
9. Засоби попередження та протистояння паніці.

Література: 1-12

Тема 15. Стихійна масова поведінка і соціальні рухи.

План

1. Масове суспільство й масова поведінка.
2. Соціальні рухи.
3. Волонтерство як соціальний рух: історія виникнення та основні напрямки діяльності волонтерів в Україні під час повномасштабної війни

Реферати

1. Погляди на масове суспільство сучасних соціологів.
2. Мода як феномен масового суспільства.
3. Місце та роль засобів масової інформації у масовому суспільстві.
4. Чутки в організаціях.
5. Використання чуток у маркетингу.
6. Класичні дослідження чуток Олпортом та Постменом.

Література: 1-12

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

1	Варій М. Й. Соціальна психіка нації. – Львів: СПОЛОМ, 2002. – 184 с.
2	Волянська О. В., Ніколаєвська А. М. Соціальна психологія: Навчальний посібник. – Харків: ХНУ імені В. Н. Каразіна, 2007. – 160 с.
3	Волянська О. В., Коробкіна Т.В., Ніколаєвська А. М. Соціальна психологія: Навчальний посібник. 3-є видання, доповнене – Харків: ХНУРЕ, 2012. – 220 с.
4	Власова О.І., Никоненко Ю.В. Соціальна психологія організацій та управління: Підручник. Київ: Центр учбової літератури, 2010. 398 с.
5	Донченко О. А., Хазратова Н. В. та ін Основи соціальної психології: Навчальний посібник. За ред. М. М. Слюсаревського. Київ: Міленіум, 2008. 2008.495 с.

6	Коваленко А. Б., Корнєв М. Н. Соціальна психологія: Підручник для студ. вищ. навч. закл. [вид. 2-ге, переробл. та допов.]. К.: Київський національний університет ім. Тараса Шевченка, 2006. 393 с.
7	Козлова О.А. Соціальна психологія особистості та спілкування : практикум для студентів спеціальності 6.030101 «Соціологія». – Харків : НТУ «ХП», 2017. – 172с.
8	Козлова О.А. Соціальна психологія груп та групової взаємодії : практикум для студентів спеціальності 6.030101 «Соціологія» /– Харків : НТУ «ХП», 2017. – 165 с
9	Москаленко В.В. Соціальна психологія. Підручник.– К.: Центр учбової літератури, 2008. – 688 с.
10	Орбан-Лембрик Л.Е. Соціальна психологія: у 2-х кн.: підруч. для вищ. навч. закл. Кн. I: Соціальна психологія особистості і спілкування. К.: Либідь, 2010. – 448 с.
11	Орбан-Лембрик Л.Е. Соціальна психологія: у 2-х кн.: підруч. для вищ. навч. закл. / Л.Е. Орбан Лембрик. - Кн. 2: Соціальна психологія груп. Прикладна соціальна психологія. – К.: Либідь, 2010. – 448 с.
12	Соціальна психологія : навч. посіб. для здобувачів ступеня бакалавра / Н. Ю. Волянчук Г. В. Ложкін, О. В. Винославська, І. О. Блохіна, М. О. Кононець, О. В. Москаленко, О. І. Боковець, Б. В. Андрійцев ; КПІ ім. Ігоря Сікорського. Київ : КПІ ім. Ігоря Сікорського, 2019. 254 с.
13	Основи соціальної психології : підруч. для закл. вищої освіти / за ред. М. М. Слюсаревського. К. : Талком, 2018. 579 с.
14	Татенко В. Соціальна психологія впливу : монографія. К. : Міленіум, 2008. 216 с.
15	Філоненко М.М. Психологія спілкування: Підручник. К.: Центр учбової літератури, 2008. 224 с.

ІНФОРМАЦІЙНІ РЕСУРСИ В ІНТЕРНЕТІ

1. ukrstat.gov.ua Статистичні матеріали Держкомстату України
2. http://i-soc.com.ua/institute/el_library.php Електронна бібліотека Інституту соціології НАН України
3. <http://sau.in.ua/doslidzhennya/> Соціологічна асоціація України, дослідження
4. <https://genderindetail.org.ua/> Гендер в деталях
5. <https://idss.org.ua/public> Інститут демографії та соціальних досліджень імені М.В.Птухи Національної академії наук України, публікації
6. <https://i-soc.com.ua/ua/edition/publications> Сайт Інституту соціології України
7. <http://www.genderculturecentre.org/> Центр гендерної культури
8. <http://www.kiis.com.ua> Київський міжнародний інститут соціології (КМІС)
9. <http://www.uisr.org.ua/monitoring> Український інститут соціальних досліджень імені Олександра Яременка

10. <http://www.mlsp.gov.ua/labour/control/uk/index> Міністерство соціальної політики України
11. <http://www.dipsm.org.ua/> Державний інститут сімейної та молодіжної політики
12. ispp.org.ua – офіційний сайт Інституту соціальної та політичної психології АПН України
13. <http://testoteka.ukr.net/> психологічний портал
14. <https://psi-technology.net/psytest> -сайт з психології